

Media for All Young Journalists Competition

„Borba" za posao tjera medicinske sestre za Njemačku

*Napisali Gentiana Ahmeti (Kos), Jona Koso (Alb)
i Đoana Calaku (Alb)*

Media for All Young Journalists Competition

Winning Entry

„Borba" za posao tjera medicinske sestre za Njemačku

Napisali Gentiana Ahmeti (Kos), Jona Koso (Alb) i Doana Calaku (Alb)

Ramize Salihaj je trenutno sa svojom porodicom u svom domu na Kosovu gdje provodi prvi odmor u svom rodnom gradu otkad je počela da radi kao medicinska sestra u Njemačkoj.

Ova dvadesettrogodišnja djevojka završila je studije i stekla zvanje medicinske sestre u jednoj privatnoj višoj školi na Kosovu, a na prvom poslu u Njemačkoj počela je da radi prije tri mjeseca.

Istakla je da su razlog zašto je počela da radi u Njemačkoj ograničene mogućnosti koje su joj na Kosovu bile na raspolaganju za bavljenje zanimanjem za koje se školovala.

„Ideja o pronalaženju posla u Njemačkoj potekla je sa studija; obavijestili su nas o mogućnostima za zapošljavanje u Njemačkoj tokom završne godine studija, odnosno da su studenti sa boljim ocjenama imali priliku da nastave dalje. Nakon toga mi je viša škola, u saradnji sa bolnicom, ponudila ugovor o kome sam razmislila i odlučila da ga prihvatim,“ kaže Salihaj.

Njena porodica isprva nije dobro prihvatila njenu odluku da ode da živi i radi u Njemačkoj, ali sada kada je tu i kada im je ispričala o uslovima za rad tamo, shvatili su da je mladoj medicinskoj sestri mnogo lakše da se vrati i nastavi sa radom u drugoj zemlji.

„U početku, moji roditelji nisu podržavali odluku koju sam donijela, ali sada kada su upoznati sa uslovima rada, zadovoljni su”, rekla je, između ostalog.

Katerina Đihani, medicinska sestra iz Albanije koja je četiri godine radila u Njemačkoj, nije imala mogućnosti da pronađe posao u oblasti u kojoj je studirala.

„Nakon završetka studija, prijavljivala sam se za dosta radnih mjesta, nadajući se da ću dobiti odgovor, makar i da sam odbijena, ali to se nikada nije desilo. Slušala sam razne razgovore po kafićima po komšiluku, on radi tamo...ali mu je prijatelj..., on ima prijatelja, ali je morao da plati da bi dobio ovaj posao i dalje nije siguran da li će ga zadržati. Kada bih čula takve razgovore, izgubila bih svaku nadu da ću jednog dana imati posao, čak i za minimalac, i to baš kada sam u životnoj dobi i u trenutku kada imam snove i želje”, rekla je.

Đinani kaže da je isprva radila u domu za stare sve dok nije tečno naučila njemački.

„Napustila sam Albaniju prije četiri godine, odmah po završetku srednje škole. Njemačka firma koja je u tom trenutku došla u Albaniju pružila mi je mogućnost da naučim njemački jezik, a nakon toga dobila sam dozvolu da obavljam posao medicinske sestre u Njemačkoj. Firma mi je pomogla ne samo u dobijanju dozvole, već je takođe bila posrednik u pronalaženju posla u Njemačkoj”, kaže Đinani.

Pored izazova u pogledu studija i pronalaženja posla u struci, medicinske sestre i ljekari sa Kosova i Albanije su „primorani“ da napuste svoju zemlju rođenja kako bi radili u zemljama gdje im se nude bolji uslovi rada.

Za veliki broj stručnjaka medicinske struke iz obje zemlje, Njemačka je prava destinacija za nastavak karijere nakon završetka studija.

Medicinske sestre: Otišle smo jer nam je Njemačka nudila više od naše sopstvene zemlje

Broj iseljenika se razlikuje od zemlje do zemlje; [procjenjuje se da je 8.724 ljudi napustilo Kosovo tokom 2020.](#), dok je oko [15 hiljada više](#) ili 23.854 ljudi napustilo Albaniju.

U 2019. godini, Ambasada SR Njemačke u Prištini izdala je preko 50.000 viza. Od ovog broja, 36 hiljada viza bile su vize za kratkotrajni boravak (Šengen vize) i oko 15 hiljada nacionalnih viza za dugotrajni boravak, npr. vize za spajanje porodice, vize za rad, studije, itd.

„Usljed ograničenja putovanja prouzrokovanih pandemijom COVID-19, tokom 2020. godine Ambasada SR Njemačke u Prištini izdala je samo 18.000 viza. Ovaj broj obuhvata 8.000 viza za kraći boravak i 10.000 viza za duži boravak," izjavio je kontakt iz Ambasade SR Njemačke na Kosovu.

U vrijeme objavljivanja ovog članka, Ambasada SR Njemačke i Ministarstvo spoljnih poslova Albanije nisu dostavili odgovor o broju zahtjeva za izdavanje vize koje su podnijeli albanski državljani.

Medicinska sestra Ramize Salihaj kaže da je preduslov za početak rada u nekoj od njemačkih bolnica znanje njemačkog jezika i posjedovanje vize koju je izdala ambasada.

„Zbog pandemije bilo mi je potrebno više od godinu dana da obavim sve procedure za početak rada u Njemačkoj, a trebalo mi je i duže vremena da završim kurseve za učenje njemačkog jezika.

Kurs je bio besplatan; platio ga je fakultet, što nam je pomoglo oko procedure podnošenja zahtjeva", rekla je medicinska sestra.

Sa druge strane, medicinska sestra Katerina Đihani, rekla je da joj je napredak u učenju njemačkog jezika pomogao da počne da radi u drugoj bolnici.

„Nakon nekog vremena, nekako sam počela da se družim sa ljudima i da tečnije govorim jezik. Sticala sam iskustvo u svojoj profesiji, mogla bih da je nazovem drugom profesijom. Dosta sam sebe hrabrila da idem dalje. Nakon 6 mjeseci, osjetila sam da samostalno mogu da obavljam posao", rekla je Đihani.

Prema podacima Ljekarske komore, u posljednje četiri godine, 454 ljekara napustilo je Kosovo i 6.500 medicinskih sestara napustilo je Albaniju kako bi radili u drugim zemljama članicama EU, prvenstveno u Njemačkoj.

Pleurat Sejdiu, predsjednik Ljekarske komore Kosova rekao je da je većina ljekara, nakon sticanja dozvole za rad, izjavila da napuštaju zemlju zbog uslova rada, rezidentnih obrazovnih programa i plata.

„Njihova prosječna starost je preko 31 godine, što jasno pokazuje da uglavnom odlaze ljekari koji su tek diplomirali, a to je najznačajnija generacija za oporavak zdravstvenog sistema na Kosovu, naša budućnost. Trenutno je našem

zdravstvenom sistemu potrebno najmanje 2.500 ljekara da bismo se približili međunarodnim standardima," kaže Sejdiu.

Prema podacima Sektora za upravljanje ljudskim resursima u Centralnoj direkciji pružalaca usluga zdravstvene zaštite (HSO) preko 5.500 kandidata je podnijelo zahtjeve na portalu „Medicinske sestre za Albaniju" u različitim medicinskim oblastima. Broj zaposlenja u periodu 2019 - 2021 ukupno je iznosio 3.117, odnosno 987 zaključenih radnih odnosa u 2019., 1.120 radnih odnosa u 2020. i 910 u 2021. (za period januar- oktobar). Prema dobijenom odgovoru, ispostavlja se da je najzaposlenija starosna grupa ljudi između 22 i 30 godina starosti.

Đihani ne vidi Albaniju kao opciju za zapošljavanje, jer joj je, kako kaže, bilo nemoguće da se zaposli neposredno nakon što je diplomirala na fakultetu.

„U Albaniji nisam odmah dobila priliku za zaposlenje. Meni je to veoma teško palo jer ako ne nađem posao, ponovo ću morati da zavisim od svoje porodice i neću moći da se integrišem, odnosno morala bih da sjedim kod kuće i to u najidealnijoj dobi kada mogu da ostvarim nešto u životu. To bi bilo uzaludno ulaganje mog vremena, pet godina u nizu, takođe i sa finansijske strane, troškovi za moju porodicu i sve ostale žrtve koje su podnijeli. To su bili neki od razloga koji su me natjerali da napustim Albaniju i krenem ovim putem," rekla je ova mlada žena.

Prema podacima INSTAT, 3.429 studenata nastavlja svoje više obrazovanje na medicinskim fakultetima. Nakon sticanja fakultetske diplome, samo 15% njih uspijeva da pronađe siguran posao.

Njemačka nudi „dostojanstvene" uslove rada zdravstvenim radnicima, a Albanija i Kosovo bilježe najviše brojke kada je riječ o medicinskim sestrama koje su napustile ove države

Pored ljekara i medicinskih sestara koji sada rade u Njemačkoj, oni koji rade na Kosovu i u Albaniji i dalje razmatraju migracije u države EU kao alternativu za nastavak karijere.

Njemačka ima mrežu od 1.900 bolnica, 150.000 ljekara, i 28.000 psihoterapeuta koji pružaju nestacionarne zdravstvene usluge, kao i skoro 19.500 apoteka koje pružaju zdravstvene usluge procijenjenom broju od 83 miliona ljudi u Njemačkoj, [navodi se u podacima](#) Saveznog ministarstva zdravlja SR Njemačke.

Takođe se navodi da 30% ljudi u Njemačkoj posjećuje ljekara tri do pet puta godišnje.

Albulena Luzha je jedna od mladih medicinskih sestara koja se, uprkos tome što je dobila posao u Regionalnoj bolnici Ferizaj na Kosovu, još uvijek dvoumi u pogledu obavljanja ove profesije na Kosovu u budućnosti, budući da je zainteresovana za migracije u Njemačku.

Iskustva njenih kolega, koji sada rade negdje drugdje van Kosova, natjerala su je da razmotri druge mogućnosti za dalji nastavak karijere.

„Jedan od razloga zašto sam odlučila da nastavim da radim van Kosova, konkretnije u Njemačkoj, jesu mogućnosti za napredovanje na poslu i dobri radni uslovi. Na osnovu onoga što sam čula iz iskustava kolega, poslovi su stabilni u Njemačkoj i to me je motivisalo da tražim posao u Njemačkoj”, rekla je Albulena.

Medicinska sestra, Amra Hika, koja trenutno radi kao medicinska sestra na odjeljenju opšte hirurgije u Univerzitetnoj bolnici „Majka Tereza“ u Tirani, pomenula je da postoje tri faktora koja, po njenom mišljenju, utiču na mlade da napuste Albaniju i odaberu Njemačku za rad u ljekarskoj profesiji. *„Budimo realni, postoji dosta faktora u našoj zemlji koji služe kao pokazatelji i motivacija mladima da napuste ovu zemlju, ali ću navesti samo neke od njih: veće plate, bolji uslovi rada, poštovanje i vrednovanje ljekara“*, rekla je Hika.

Tokom 2019. i 2020. godine 520 ljekara diplomiralo je u oblasti opšte medicine na Medicinskom fakultetu Univerziteta „Hasan Prishtina“ u Prištini, uz dodatna 131 studenta koji su u istom periodu završili studije za medicinske sestre.

Medicinski fakultet je objavio da ovi studenti stažiraju samo u okviru određenih predmeta.

„Tokom studija, kada je riječ o praktičnom radu, studenti imaju samo vježbe kojima moraju da prisustvuju tokom akademske godine u predmetima koje pohađaju. Fakultet nema u ponudi plaćena stažiranja“, izjavio je naš kontakt.

Zbog uslova i situacije u sektoru zdravstva u Albaniji i na Kosovu, ljekari i medicinske sestre biraju opcije koje ih vode u druge zemlje sa bolje razvijenim zdravstvenim sistemom.

Ministarstvo zdravlja u Tirani nije željelo da iznosi dodatna objašnjenja o odlasku medicinskih sestara i ljekara za Nemačku po osnovu zahtjeva za pristup informacijama, navodeći da:

U pogledu struktura u okviru Ministarstva zdravlja i socijalne zaštite, smatramo da ne postoji manjak zdravstvenih radnika kada je riječ o medicinskim sestrama. Smatramo da svako ima pravo da se slobodno kreće i obavlja svoju profesiju u odabranoj zemlji.

U međuvremenu, Ministarstvo zdravlja Kosova nije dostavilo odgovor do trenutka objavljivanja ovog članka.

„Borba“ za posao u profesiji medicinskih radnika postaje sve teža za medicinske sestre u Albaniji i na Kosovu; one odlučuju da napuste ovu „borbu“ i odu u zemlje Evropske unije gdje svoje poslove obavljaju u uslovima koje njihove sopstvene zemlje ne mogu da im ponude.

Таа истакнува дека причината поради која започнала да работи во Германија е тоа што во Косово ѝ биле понудени ограничени можности за да работи по струка.

„Идејата да се вработам во Германија дојде од факултетот, каде што за време на последната година од студиите нè информираа за можностите за работа кои ги нуди Германија за апсолвентите со повисоки оценки. Следно, факултетот во соработка со болницата ми понуди договор, којшто откако размислив одлучив да го прифатам“, вели Салихај.

Нејзината одлука да живее и работи во странство на почетокот не беше добро прифатена од семејството Салихај, но откако се врати и им раскажа за тамошните работни услови, полесно ѝ е да се врати и да продолжи да работи во странство.

„На почетокот немав поддршка од родителите, но откако ги запознав со условите за работа, тие се задоволни“, рече таа меѓу другото.

Ниту Катерина Џихани, медицинска сестра од Албанија, која веќе четири години работи во Германија, немала можност да се вработи по струка.

„Откако дипломирав, се пријавив за многу работни места, со надеж дека ќе добијам некаков одговор, па макар и дека сум одбиена, но тоа никогаш не се случи. Се изнаслушав разговори кои обично се водат во маалските кафулиња од типот „Тој работи таму..., бидејќи се дружи со.../ има пријател’ или ‘Платил за да го вработат, но сè уште не е сигурен дека ќе го задржат на работното место“ и слично. Секојпат кога ќе слушнев такви разговори, губев надеж дека некогаш ќе се вработам, па макар и за минимална плата, и тоа на возраст кога човек е полн со соништа и желби“, вели таа.

Џихани вели дека на почетокот, додека не зборувала течно германски јазик, работела во дом за стари лица.

„Си заминав од Албанија пред четири години, веднаш откако завршив средно училиште. Во тоа време, германска компанија којашто беше присутна во Албанија ми овозможи да учам германски јазик, а потоа ми помогна и да добијам лиценца за медицинска сестра во Германија. Покрај тоа, компанијата ми помогна и да најдам работа во Германија“, вели Џихани.

Покрај предизвикот да студираат и да се вработат по струка, медицинските сестри и докторите од Косово и Албанија се „принудени“ да ја напуштат својата родна земја за да работат во земји каде што им се нудат подобри услови за работа.

За многу медицински лица од овие две земји, Германија е вистинската дестинација за започнување со кариерата откако ќе дипломираат.

Медицински сестри: Заминавме бидејќи Германија ни понуди повеќе од нашата земја

Бројот на имигранти се разликува од земја до земја. [Направена е проценка дека 8.724 лица го напуштиле Косово во 2020 година](#), додека, пак, Албанија ја напуштиле [15 илјади повеќе](#), односно 23.854 лица.

Во 2019 година, германската амбасада во Приштина издала преку 50.000 визи. Од нив, околу 36 илјади визи биле за краткорочен престој (шенген), а околу 15 илјади биле национални визи за долгорочен престој, односно за обединување на семејството, работни визи, студентски визи и така натаму.

„Поради ограничувањата за патување кои ги наметна пандемијата на Ковид-19, во 2020 година, германската амбасада во Приштина издаде само 18.000 визи. Тука спаѓаат 8.000 визи за краткорочен престој и 10.000 визи за долгорочен престој“, изјави германската амбасада во Косово.

Во моментот на објавување на овој текст, германската амбасада и Министерството за надворешни работи во Албанија не дадоа одговор колкав е бројот на барања за виза за Германија поднесени од албански државјани.

Медицинската сестра Рамизе Салихај раскажува дека предуслов за работа во една од германските болници е да се совлада германскиот јазик и да се добие виза од амбасадата.

„Постапката за започнување со работа во Германија траеше повеќе од една година поради пандемијата, а курсевите по германски јазик траеја подолго.

Курсот беше бесплатен, на трошок на факултетот, којшто ни помогна околу процедурите за пријавување“, вели оваа медицинска сестра.

Од друга страна, медицинската сестра Катерина Џихани вели дека напредувањето со германскиот јазик ѝ помогнало да започне со работа во друга болница.

„По некое време, откако почнав да се дружам со луѓе, почнав потечно да го зборувам јазикот. Започнав да градам искуство во мојата професија, што сега ја гледам од поинаква призма. Се охрабрив себе си да чекорам само напред. После 6 месеци, веќе се чувствував дека можам да работам самостојно“, вели Џихани.

Според Лекарската комора, последниве четири години Косово го напуштиле 454 доктори, а Албанија ја напуштиле 6.500 медицински сестри, со цел да продолжат да работат во земјите во ЕУ, особено во Германија.

Плеурат Сејдиу, претседател на Лекарската комора на Косово, вели дека повеќето доктори откако ќе добијат лиценца за работа изјавуваат дека

заминуваат поради подобрите работни услови, програмата за студентски престој и повисоките плати.

„Во просек, тие се на возраст над 31 година, што е јасен показател дека докторите кои штотуку дипломирале се оние со најголема тенденција да ја напуштат земјата – а токму оваа генерација млади доктори е суштинска за закрепнување на здравствениот систем во Косово, тие се нашата иднина. Во моментот, на нашиот здравствен систем му се потребни најмалку 2.500 доктори за да се приближи до меѓународните стандарди“, рече Сејдиу.

Според Секторот за управување со човечки ресурси во централната дирекција на Операторот за здравствена заштита, преку 5.500 кандидати од разни области од медицината се пријавиле на порталот „Медицински сестри за Албанија“. Во периодот 2019-2021 година се вработиле вкупно 3.117 медицинари, односно 987 во 2019 година, 1.220 медицинари се вработиле во 2020 година и 910 во 2021 година (во периодот јануари-октомври). Според информациите од овој сектор, најголем број од вработените лица се на возраст 22-30 години.

За Џихани не постои можност за вработување во Албанија, бидејќи вели дека не добила понуда за вработување по завршувањето на факултетот.

„Откако дипломирав, не добив понуда за работа во Албанија. Овој период ми беше навистина тежок, бидејќи доколку не најдев работа, повторно ќе зависев од семејството, немаше да можам да се интегрирам и ќе останев дома на возраст која е идеална за да се постигне нешто во животот. Залудно си го трошев времето, чекајќи пет години да се вработам, и го изложував семејството на трошоци. Ова се само дел од главните причини што ме натераа да ја напуштам Албанија и да тргнам по овој пат“, вели оваа млада жена.

Според податоците на ИНСТАТ, 3.429 студенти се запишани на Медицинскиот факултет. Откако ќе дипломираат, само 15% од нив ќе добијат можност да се вработат.

Германија нуди „достоинствени“ услови за медицинскиот персонал, додека Албанија и Косово се со најголем број на медицински сестри кои ја напуштиле државата

Покрај докторите и медицинските сестри кои во моментот работат во Германија, и нивните колеги кои работат во Косово и Албанија ги имаат земјите од ЕУ како алтернативна опција за вработување.

[Според податоците](#) на германското Сојузно министерство за здравство, во Германија постои мрежа од 1.900 болници, 150.000 доктори и 28.000 психотерапевти, кои обезбедуваат услуги за амбулантска нега, како и речиси 19.500 аптеки, кои обезбедуваат здравствени услуги на околу 83 милиони луѓе во Германија.

Исто така, според овие податоци, 30% од жителите на Германија одат на доктор три до пет пати годишно.

Аљбуљена Љужа е млада медицинска сестра којашто и покрај тоа што може да си обезбеди работа во Регионалната болница во Феризај (Урошевац) во Косово, сè уште не може да се одлучи и се двоуми дали да остане и да придонесе за иднината на Косово или да замине за Германија.

Искуството на нејзините колеги, кои во моментот работат во странство, ја тера да размислува за можноста да напредува со кариерата во странство.

„Една од главните причини поради која размислувам да продолжам да работам надвор од Косово, поточно во Германија, е поголемиот број можности за напредување во работата и подобрите услови за работа. Според тоа што го разбрав од искуството на моите колеги, работните места се стабилни во Германија и тоа ме мотивира да се насочам кон Германија“, вели Аљбуљена.

Медицинската сестра Амра Хика, којашто во моментот работи како медицинска сестра на одделот за општа хирургија во Универзитетскиот болнички центар „Мајка Тереза“ во Тирана, наведе три фактори поради коишто смета дека младите ја напуштаат Албанија и избираат да работат како медицински лица во Германија. *„Да бидеме реални, во нашата земја има многу фактори кои служат како индикатори и ги поттикнуваат младите да ја напуштат земјата, но ќе наведам само некои од нив: повисоки плати, подобри услови за работа, почит и благодарност кон медицинските лица“, рече Хика.*

На катедрата за општа медицина на Медицинскиот факултет на универзитетот „Хасан Приштина“ во Приштина дипломирале 520 доктори само во 2019 и 2020 година, а во истиот период дипломирале уште 131 студенти како медицински сестри.

Медицинскиот факултет соопшти дека студентите имаат пракса само за одредени предмети.

„Во однос на практичната настава, студентите за време на студиите имаат вежби само за предметите кои ги слушаат и кои се задолжителни во текот на академската година. Доколку се интересирате за платена пракса, факултетот не нуди можност за таков ангажман“, наведено е во одговорот.

Поради условите и состојбата со здравството во Албанија и Косово, докторите и медицинските сестри избираат опции за вработување во земји со поразвиено здравство.

Министерството за здравство и социјална заштита во Тирана не сакаше да даде дополнително објаснување зошто медицинските сестри и доктори си заминуваат во Германија. Оттаму го изјавија следново:

„Во однос на структурите кои спаѓаат под Министерството за здравство и социјална заштита, констатиравме дека не се соочуваме со недостиг од медицински сестри во нашиот здравствен систем. Сметаме дека секој има право на слободно движење и на избор во која земја ќе работи.“

Во меѓувреме, Министерството за здравство на Косово нема доставено одговор до објавувањето на овој напис.

Албанските и косовските медицински сестри водат сè потешка „борба“ да се вработат по струка. Тие избираат да се откажат од оваа „борба“ и да заминат да работат во земјите од Европската Унија, каде што им се нудат многу подобри услови отколку во родната земја.